

תם ולא נשלם: הפרק העזתי רחוק מלהיגמר, וישראל צריכה לעמוד על המשמר

written by אלי קלוטשטיין | 26.01.2026

איתור גופתו של הלוחם רן גואילי בעזה הוא סיום מהול בשמחה ובעצב של המלחמה ברצועת עזה מאז 7 באוקטובר הארור לפני יותר משנתיים. זהו אולי רק סיום זמני וחלקי, אבל זהו גם סיום.

לפני הכול מדובר בהישג עצום של מדינת ישראל, אחרי המכה הנוראית שחטפה באותו יום שמחת תורה, ובתום הקרבה של רבים מבניה ולוחמה נוקשה ועיקשת באויב ^[1] שאפשרו לה לא להישבר ולהצליח לבצע את המטלה החשובה הזאת עד לרגע האחרון ממש, למרות כל הקשיים.

ברמה המדינית החזרת כל החטופים היא מימוש של אחד מיעדי המלחמה שהגדירה ישראל, וגם סיומו של הסעיף הרביעי בתוכנית החזון של הנשיא דונלד טראמפ לעזה ^[2] כזכור, מתוך 20 נקודות בסך הכול. זה אמור היה לקרות אי שם באוקטובר, יום אחרי שמחת תורה, אבל נגרר עד עכשיו. חמאס משך את הזמן כדי להצטייד מחדש, לגייס פעילים ולשקם את כוחו, ולפי הדיווחים ממש גם בימים האחרונים גרר את הסאגה הזאת וניסה לעכב את מציאת הגופה עד שהאירוע הגיע לסיום.

אפילו אז, ברגעים האחרונים, ניסה חמאס לסחוט עד הסוף את המיץ מהלימון הזה, ובאמצעות הודעה שקופה שפרסם בתקשורת ביקש לגנוב לעצמו את הקרדיט על מציאת גופתו של רן גואילי. זאת, אף שהמידע היה כבר מצוי בידי ישראל כבר כחודש, וחמאס ממילא שימש כאן מעין מתווך, שכן גואילי נלקח ונקבר בידי הג'יהאד האסלאמי.

מכל מקום, אף שסיום הפרק ההיסטורי הזה לא יביא ככל הנראה להחלמה ואיחוי של השברים בחברה הישראלית, נוכל להתנחם בכך שלפחות על דבר אחד פחות נוכל להתווכח כאן. אולי אפילו נוכל להודות לרבים וטובים, מכל צדדי הקשת הפוליטית, הדתית והרעיונית, שהקדישו חודשים ארוכים למשימה הזאת. אפשר לתת קרדיט גם לנשיא טראמפ על תיווך העסקה מול חמאס שהביאה להחזרת החטופים, כמובן למפקדי צה"ל ואפילו לממשלת ישראל וראשיה. הם התחייבו שיחזירו את החטופים כולם, ולמרות הקושי וגם ויתורים לא קטנים של ישראל ^[3] הם עמדו בכך.

כעת, מבעד לכל הרגש שכרוך במצב הנוכחי צריך להביט נכוחה על המציאות, על העתיד הקרוב ולחשב מה הדרך הטובה ביותר לפעול בשביל לקדם את האינטרסים הביטחוניים של ישראל במאזן הכוחות החדש. אחרי ההכרזה על הקמת ממשלת הטכנוקרטים לעזה והמהלכים הראשוניים ליצירת מועצת השלום בראשות הנשיא טראמפ, כנראה כבר בימים הקרובים יצא לפועל המהלך הבא: פתיחת מעבר רפיח לשני הכיוונים למעבר אנשים וסחורות, כפי שכתוב

בסעיף 8 של תוכנית טראמפ § מהלך שגם הוא התעכב עד כה, ואשר מסמל את סיום שלב א' של התוכנית. כעת נשואות העיניים להמשך, לשלב ב' ולאופן היישום שלו בהתאם לאינטרסים הביטחוניים של ישראל.

תוכנית 20 הנקודות אינה משתמעת לשני פנים באשר לצעד הבא. אחרי החזרת כל החטופים והגופות, ובתום שחרור האסירים הפלסטינים, מופנות העיניים לחמאס: "אנשי חמאס שיתחייבו לדו-קיום בשלום ויוותרו על נשקם, יקבלו חנינה. פעילי חמאס שירצו לעזוב את עזה יקבלו מעבר בטוח". במקביל ייפתח מעבר רפיח, כאמור, וגם יחולק סיוע בהיקפים גדולים לכלל תושבי הרצועה.

השלבים הבאים בתוכנית עוסקים בעתיד עזה (גם כאן עוד נכונה עבודה: לא ברור עד כמה התוכנית האמריקנית מעשית, וכמה היא תדרוש בכל הקשור להמשך הריסות מבנים ברצועה, למשל, על כל העלויות והמאמץ הכרוכים בכך § וזה, כמובן, עוד לפני שנבין עד כמה העזתים עצמם ישתפו פעולה עם התוכנית), בהקמת הממשלה הטכנוקרטית, אזורי מסחר ובייסוד מועצת השלום.

אחרי כל אלה מגיע הקטע הבעייתי: סעיף 13 בתוכנית. סעיף זה מצווה על חמאס לא להיות מעורב, ישירות או בעקיפין, בניהול עזה, ועוסק בפירוז הרצועה מכל "תשתית צבאית, טרור והתקפית, כולל מנהרות, מתקני ייצור נשק" תחת פיקוח של משקיפים עצמאיים, כולל השבתה קבועה של נשק בהליך מוסכם". אלא שהסכנה כעת ברורה § חמאס לא יסכים להתפרק מנשקו, למרות דברי טראמפ או התחייבות של גורמים בינלאומיים, ואולי ינסה לשמור על הנשק בעורמה ולייצר מצג שווא כאילו הוא מוותר עליו.

ואכן, למרות האופטימיות האמריקנית, שאלת הפירוק מנשק אינה פשוטה כל כך כמו שהיו רוצים בבית הלבן. בכל מקרה, נכוננו לה עוד מכשולים רבים. המצרים לחצו לפרוס את הכוח הבינלאומי ברצועה עוד לפני פירוק חמאס מנשק, הקטארים אמרו בפה מלא כי לא תהיה הפסקת אש כל עוד צה"ל לא ייסוג מהרצועה. הטורקים בכלל הציעו גרסה שלפיה אין קשר בין פריסת הכוח החמוש בעזה לבין פירוק חמאס מנשק, והכוח אמור להקדים את הפירוז ולסייע לארגון הטרור להתפרק מנשקו, אם יצטרך.

טראמפ, בלחץ כל אותן מדינות שעסוקות לכאורה בתיווך, צפוי אולי לבקש מישראל להפגין גמישות ביחס לתוכנית כולה וליעד של פירוק חמאס מנשק. ייתכן שהוא גם יבקש מצה"ל נסיגות נוספות. כל זאת, אף שגם הוא עצמו הצהיר שהרצועה תפורז וחמאס יפורק מנשקו גם בכוח הרובים של צה"ל אם יהיה בכך צורך.

בעיה אחרת היא שממילא אין מתנדבות רבות לכוח הבינלאומי שטראמפ מבקש לגייס לעזה. אף אחד לא מתלהב להילחם בחמאס, ויש כאלה שהצהירו בפירוש שלא ייכנסו אם זו משמעות הדבר. היחידים שבאמת נלהבים לעשות זאת הם הטורקים, שממילא רוצים כנראה רק בטובתו של חמאס, ואף הצהירו רק השבוע שהם מוכנים לשלוח את חייליהם לרצועה גם ללא הסכמת

ישראל. מכאן יוצא שבחלוף פרק הזמן שייועד לפירוק חמאס מנשקו, סביר להניח שישראל היא זו שתצטרך להתמודד עם המטלה החשובה הזאת, שהוגדרה כאחד מיעדי המלחמה.

בינתיים, חשוב לשים לב גם למסגרת הזמן שקושנר הקציב בדבריו בדאבוס בשבוע שעבר למהלך זה: כמה שבועות עד מאה ימים, לכל היותר. העובדה שקושנר הקדיש לוח זמנים מפורט למהלך הזה, וגם דברי טראמפ על כך שאם חמאס לא יתפרק לבד מנשקו הוא יפורק בכוח [2] אלה הבטחות שעוד נצטרך לראות איך בדיוק הן ייפרעו.

אבל בכל מקרה צריך לנצל את הזמן הזה בשביל להפחית את העומס והקשב, לפחות במידה מסוימת, מהזירה העזתית [2] כמובן, תוך המשך תכנונים, עמידה על המשמר ועוד. את המשאבים הללו, כולל כוח האדם והמערכות המודיעיניות שיועדו לאיתור החטופים, צריך להקדיש לסכנה הגדולה יותר, זו שנשקפת מאיראן.

לעבוד בעזה גם כשהעיניים על איראן

גם בתסריט הגרוע ביותר, צריך לזכור, בשלב הנוכחי חמאס הוא גרסה חלשה בהרבה משהייתה ערב המלחמה. הוא איבד מפקדים בכירים ומנוסים, ולמרות שמחליפיהם בעצמם מנוסים במלחמה נגד ישראל, הם לא עומדים בשיעור קומה דומה. ארגון הטרור איבד חלק גדול מהשטחים ברצועה, וגם נכסים ויכולות אסטרטגיות. בשלב זה, פוטנציאל ההיזק שלו לישראל קטן בהרבה מבעבר, ועלינו להמשיך לשמור על המצב הזה ואף לפעול להביא לחיסול מוחלט של יכולתו של חמאס לפגוע בנו.

במקביל, גם הפטרונית שלו, איראן, נמצאת במצב קשה ולחוץ [2] וסיכוי לא קטן שהיא עומדת ערב מלחמה נרחבת עם האמריקנים, אולי גם עם כוחות אחרים, שאיש אינו יודע אם וכיצד תצא ממנה. מצבה הכלכלי, בכל תסריט שהוא, יקשה עליה לתמוך בגורמים חיצוניים כפי שעשתה בעבר, אף שישנו סיכוי סביר שתמשיך לעשות זאת על חשבון האזרח הפשוט ברפובליקה האסלאמית.

בימים הקרובים נדע אם טראמפ אכן יצא למלחמה באיראן, ואם כן [2] ייתכן שביקש לסיים את הסאגה העזתית כדי לשים את הסוגיה בצד ולהתרכז בדברים חשובים יותר. צריך לזכור שהנקודות שעמדו על הפרק בביקורו של ראש הממשלה בנימין נתניהו בפלורידה לפני כחודשיים עדיין תקפות: איראן עמלה לחדש את תוכנית הגרעין, מפעילה מערכים שלמים כדי לרענן את מלאי הטילים הבליסטיים, ומוסיפה לממן טרור ברחבי העולם. הסיכוי שהנשיא טראמפ לא יעמוד במילתו לטפל באיראן אם תפעל באופן כזה, כמו גם הבטחתו לפגוע בראשי המשטר אם ירצחו מפגינים, הולך וקטן ככל שיוצאים יותר ויותר דיווחים על אכזריות המשטר בדיכוי המחאות ועל המשך ההתחמשות שלו.

לפיכך ישנו תסריט ממשי ומעשי למדי של מלחמה קרובה באיראן, שאולי גם תגיע לפתחה של ישראל ותסייג את הקשב שלה לשם. אפשר לקוות שהאמריקנים, אם יתקפו, יצאו למהלך משולב

של פגיעה בשלטון האיראני וגם במערכי הטילים והצבא ² כדי לסכל או למזער את האפשרות של ירי בליסטי לעבר ישראל, וגם פגיעה בנתיבי השיט והמסחר העולמיים.

אלא שמלחמה באיראן היא בדיוק מה שחמאס יכול לנצל כדי להמשיך להתחזק בחסות הסחת תשומת הלב העולמית. לפיכך, ישראל אינה יכולה להוריד את העיניים מהכדור גם בעזה, ובטווח הזמן הקרוב והרחוק להמשיך לפעול בשלל כיוונים:

- להתעקש בצורה נחרצת על המשך הנוכחות הצה"לית בקו הצהוב כל עוד חמאס לא מתפרק מנשקו בצורה מוחלטת, בהתאם לסעיפי תוכנית טראמפ. עד השלב הזה, כל נסיגה משמעותה שיציאה אחורה של צה"ל תעמיד בסיכון את תושבי העוטף, תאפשר לחמאס להשתקם עוד ותקרב את כלי הנשק שלו גם ליתר חלקי הארץ. יש לישראל קיים לא לסגת לפי הניסוח של התוכנית, ולכל הפחות היא תוכל לנסות לקיים דין ודברים על כך עם האמריקנים.
- ברמה הטקטית, מערכת הביטחון מוכרחה לעמוד על המשמר, ולא "להירדם בשמירה". חמאס עשוי לנסות לרצות לבצע פיגועים גם באווירה הנוכחית ממגוון סיבות, ויש להקדיש משאבים מבצעיים ומודיעיניים לסיכול מזימותיו. בשיח עם בעלי בריתנו בארה"ב ובאירופה, יש גם לפעול כדי לפגוע במבקשי דמנו בתוך הרצועה אפילו בתוך מאה ימי החסד שהעניק קושנר למחבלי חמאס.
- חובה לגבש תוכנית למאבק בהברחות לעזה והכנסה של חומרים דו-שימושיים, שיאפשרו את התעצמותו ושיקומו של חמאס ומערכי הטרור שלו. זה מהלך אפשרי, גם אם הוא דורש שילוב ידיים של כל מערכות הביטחון ותשומות ניכרות. הוא חיוני בעיקר בשביל להבטיח שחמאס לא יוכל לבנות מחדש נשק רקטי לטווח ארוך ובמספרים ניכרים, שיאיים על כל העורף הישראלי. בפרט, זה יהיה מהלך מורכב במעבר רפית, שכעת ישראל תצטרך להתיר בו פעילות נרחבת יותר.
- ישראל צריכה לדרוש גם התניה של שיקום עזה בעיצוב מחדש של המנטליות הפלסטינית ברצועה. זו חברה שנגועה בתפוצת נשק ושבטיות כוחנית, ואפילו אם חמאס יסתלק מהזירה תופעה זו לא עתידה להיעלם. אם לא יעמוד כוח מרכזי שיוכל לשלוט בכל המרכיבים החברתיים השונים ברצועה, היא עלולה להידמות במהירות לסוריה ולמלחמה בין-שבטית ³ תסריט שישראל בוודאי אינה מעוניינת בו.
- בינתיים, כדי לא לגרור את הסכסוך בין ישראל לפלסטינים לנצח, צריך להבהיר כי זניחת רעיון הפליטות וחינוך להידברות בין הצדדים היא האמצעי היחיד שיוכל אולי לתת שביב של תקווה לשלום אזורי. אגב, החזון הזה מסתדר היטב גם עם תוכנית טראמפ כבר מתחילתה: סעיף 1 בתוכנית אומר כי "עזה תהיה אזור נקי מטרור שיעבור דה-רדיקליזציה, ולא יהווה איום לשכנותיו". יש לפעול לקדם את המאמצים הללו במהירות, שכן כל שנה שעוברת משמעותה עוד שנתון מבובז של ילדים שמחונכים רק לשנאה ולמלחמה.
- סביר להניח שגם אם נצליח לדחוק את הכוחות הטורקיים בתצורתם הצבאית, אנקרה

ודוחה עדיין ימשיכו לשחק תפקיד מהותי בכל הקשור לשלבים הבאים ברצועה. ישראל צריכה למצוא אוזן קשבת אצל שותפים מערביים וערבים כאחד, כולל בארה"ב ובבית הלבן עצמו, כדי לנטרל את ההשפעה הקיצונית של מדינות אלה על האמריקנים ² ולוודא שהן לא יפעלו כדי להמשיך להעמיד את חמאס על כוח, בגלוי או מאחורי הקלעים, בניגוד לחזון טראמפ.

■ במקביל, אסור לאפשר לחמאס לצבור לגיטימציה ככוח לגיטימי בעיני הקהילה הבינלאומית. ארגון הטרור, יחד עם בני בריתו, עמלים כבר כיום על כך, ובין היתר מנסים למנף את החזרת החטופים שעונו ונרצחו בשבי או בבתיהם לצורך כך. צריך לזכור עם מי יש לנו עסק, ולהבין גם מה האידאולוגיה הרצחנית שמניעה את חמאס. כל הפסקת אש תשמש אותו רק לצורך התארגנות מחדש לקראת ניסיון נוסף להשמידנו. בסופו של יום, ארגון הטרור הזה פלש לישראל, ביצע מעשי זוועה, חטף מאות אזרחים ורצח מאות אחרים. אסור לשכוח זאת ³ וחובתה של ישראל להזכיר זאת לעולם כולו.

■ כמו כן, ניתן להמשיך לתמוך בכוחות המקומיים בעזה שמתנגדים לחמאס. כל אותן התארגנויות מאתגרות את הדומיננטיות של חמאס ברצועה באופן נקודתי, ומאפשרות לתושבים לחלום על מעבר לחיים תחת שלטון אחר, מסוג שנהנה מתמיכה ישראלית ואשר מאפשר תנאים טובים יותר בעת הזאת.

■ אפשר גם להמשיך לעודד את יציאת העזתים לחו"ל, בין אם במסגרת טיפולים רפואיים או בהגירה מרצון. זו סוגיה שלא מרבים לדבר עליה, אך מתחת לרדאר מאות ואלפי תושבים עזתים עוזבים את מולדתם לחו"ל. זו התפתחות חיובית, שמאפשרת גם להם חיים בטוחים ונורמליים במקומות אחרים בעולם.

כל הדברים הללו מורכבים וקשים, ובוודאי לא ייעשו בנקל. צריך לזכור שבמקביל ישראל גם פוקחת עין על הממשל הסורי, פן ינסה שוב לפעול נגד הדרוזים, מתכננת מערכה לפירוק חיזבאללה מנשקו וכמובן עסוקה בשלל סוגיות אחרות, ואיראן בראשן. המלאכה מרובה, ובשנתיים האחרונות ישראל הוכיחה כי היא מסוגלת לעמוד בה. שעת המבחן לא תמה, אבל שלב חשוב אחד אכן נמצא מאחורינו.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 26 בינואר, 2026.